

ylittyvät” Taustamuistiosta: Vision tilannekuvan muutostekijäanalyysi sivu 6,
https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/8178fb5b-3c4d-48e4-9313-f1aad2c9f42d/d3ae435c-6527-4760-b17f-89d880742722/MUISTIO_20250314084253.PDF

Tässä korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiossa pitää sitoutua Unifin Kestävän kehityksen ja vastuullisuuden teeseihin, <https://unifi.fi/kestavan-kehityksen-ja-vastuullisuuden-teesit/>

sekä vastaavasti Arenen kestävän kehityksen ja vastuullisuuden ohjelmaan:
<https://arene.fi/kestavyysosaaminen-vahvistuu-ammattikorkeakouluissa-arenen-kestavan-kehityksen-ja-vastuullisuuden-ohjelmasta-julkaistu-itsearviointi/>

Tätä tukee myös Suomalaisen tiedeakatemian julkilausuma "Tiedeyhteisö ja tieteen rahoittajat kutsuvat yhteistyöhön kestävyysmurroksen vauhdittamiseksi", <https://acadsci.fi/tiedeakatemian-julkaisut/julkilausuma/>

2. Koulutus kuuluu kaikille ja mahdollisuuksia lisätään erityisesti nuorille.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Korkeakoulujen sivistystavoitteiden suhteen esimerkiksi kansainväliset raportit UNESCO (2021) Reimagining our futures together: a new social contract for education, OECD:n raportti (2025) Education for human flourishing, sekä vastajulkaistu Peruskoulu 2045 raportti antaisivat aihetta sisältää laajempaa sivistys visiota jossa kestävyys tavoitteet ovat korkeakoulujen ja tutkimuksen keskiössä.

Myös jatkuva ja elinikäinen oppiminen pitää olla vahvemmin mukana visiossa.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Tavoitteessa puhutaan hyvinvoinnista ja saavutettavuudesta, mutta toimenpiteissä ainoastaan yhdessä puhutaan hyvinvoinnista ja saavutettavuus jää pimentoon. Näitä voisi vielä korostaa toimenpiteissä.

3. Luovat osaajat ja kunnianhimoinen tutkimustoiminta uudistavat yhteiskuntaa.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Visiossa viitataan globaaleihin murroksiin ja yhteiskunnallisiin muutoksiin, mutta ei suoraan mainita kestävyysasteita. Näistä olisi hyvä olla maininta, ja samoin TKIO ja aluevaikuttavuus puuttuvat.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Toimenpiteissä tulisi näkyä, miten tavoitteen kuvauksessa esitetyt kestävä talous ja globaalien murrosten vaatimat ratkaisut erityisesti suhteessa ekologiseen kestävyYTEEN (ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuus) saavutetaan. Tähän on hyvä lisätä toimenpide-ehtotuksia.

“Korkeakoulut ovat vastuullisen kansainvälistymisen edelläkävijöitä” -> Tähän toimenpide-ehdotus ekologisesti vastuulliselle kansainvälistymiselle: Eurooppalaisissa tutkimus- ja vaihto-ohjelmissä pääsääntöisesti suositaan maatapitkin matkustamista. Tällä matkustusmuodolla on pienemmän ekologisen jalanjäljen lisäksi paljon muita, positiivisia sosiokulttuurisia vaikutuksia.

“Korkeakoulut ja sektorin muut toimijat laativat omat linjauksensa ja huolehtivat vastuullisen kansainvälisyyden toimintaprosesseista”. Onko kansainvälistymistä tai liikkuvuutta tarpeen olla joka koulutusohjelmassa?

4. Rohkea uudistuminen rakentaa tulevaisuuden osaamista: korkeakoulujen erikoistuminen ja yhteistyö vahvistuvat.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Visio painottaa useasti kestävästä kasvusta, ja yleisesti kestäväyyden suhteen yksipuolisesti talouden ulottuvuutta. Korkeakoulujen ja tutkimuksen tavoitteet kestäväyyden suhteen kyseenalaistaa yksipuolista kasvun ideologiaa.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

-

5. Kohti kasvua: korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoitus monipuolistuu.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

-

Vision tavoitteiden ja toimenpidesuositusten kokonaisuus

6. Puuttuuko vision tavoitteista ja toimenpidesuosituskokonaisuudesta jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

Kyllä puuttuu. Tässä korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiossa pitää sitoutua Unifin Kestävän kehityksen ja vastuullisuuden teeseihin (luotu 2020, päivitetty 2025), <https://unifi.fi/kestavan-kehityksen-ja-vastuullisuuden-teesit/>

sekä vastaavasti Arenen kestävän kehityksen ja vastuullisuuden ohjelmaan: <https://arene.fi/kestavyysosaaminen-vahvistuu-ammattikorkeakouluissa-arenen-kestavan-kehityksen-ja-vastuullisuuden-ohjelmasta-julkaistu-itsearviointi/>

Tätä tukee myös Suomalaisen tiedeakatemia julkilausuma "Tiedeyhteisö ja tieteen rahoittajat kutsuvat yhteistyöhön kestävyysmurroksen vauhdittamiseksi", <https://acadsci.fi/tiedeakatemia-julkaisut/julkilausuma/>

Vision kokonaisuus ja muut osiot

7. Mahdolliset kommentit vision tilannekuvaan liittyen

Tilannekuva joka löytyy vision lopussa, Liite 1: korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vision tilannekuvan tueksi” eroaa selvästi Taustamuistiosta: Vision tilannekuvan muutostekijäanalyysi”. Taustamuistiossa löytyy alaluku: ”Ympäristömuutokset etenevät - planetaariset rajat ylittyvät” (sivu 6) mutta visiossa ilmasto- ja kestävyyskriisejä ei lainkaan mainita, paitsi että, ”Kansainvälinen demokratiakehitys herättää huolta.” Tämä antaa varsin rajallisen kuvan niistä moninaisista kriiseistä, joissa korkeakoulutus ja tutkimus toimii ja joihin sen pitää vastata.

Muistion osoite https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/8178fb5b-3c4d-48e4-9313-f1aad2c9f42d/d3ae435c-6527-4760-b17f-89d880742722/MUISTIO_20250314084253.PDF

8. Miten arvioisit visiota ja sen toimenpiteitä kokonaisuutena

Vision pitää ottaa huomattavasti paremmin huomioon tutkijoiden toistuvat hätähuudot, mm. "The Planetary Boundaries 2023 Update: An Urgent Call to Action", <https://carbongrc.com/insights/the-planetary-boundaries-2023-update-an-urgent-call-to-action>

sekä <https://educators-for-climate-action.com/researchers/>

Visiossa hyvä huomioida myös: Piret G. et al (2025). "A call to action to address escalating global threats to academic research". The Innovation 6(4), 100758.

9. Muut kommentit

FinnARMAn kestävyys- ja vastuullisuustyöryhmä tukee Unifin ja Arenen näkemystä: Korkeakoulujen toiminnan vaikuttavuus syntyy korkeatasoisesta tutkimuksesta ja osaamisen kehittamisestä. Näiden avulla tuotetaan tutkittua tietoa, ratkaisuja ja osaamista ilmastonmuutoksen hillintään, luontoposiitivisuuden edistämiseen, teknologisten murrosten haasteisiin, ja hyvinvointia, demokratiaa sekä turvallisuutta uhkaavien riskien hallintaan. Korkeakoulut edistävät yhdenvertaista ja saavutettavaa osaamisyhteiskuntaa, jossa kestävyysosaaminen on läpileikkaava perustaito.

Meri Löyttyniemi
FinnARMA Kestävyys ja vastuullisuus -työryhmä